

korlásától eltiltják? Miért nem nyerhetnek ezek a rendelkezések alkalmazást a csődönkívüli kényszeregyezségi eljárás alatt álló adóssal szemben is? Ezt tartsa szem előtt a készülő reformtervezet! Egyesítse kellő objektivitással a csőd-eljárásban az adóst sújtó hátrányokat a csődönkívüli kényszeregyezségi eljárásból a hitelezőkre háramló előnyökkel és ily módon igyekezzék mindenkit kielégítő megoldást teremteni.

Dr. Román Iván.

Autobusz-vállalat felelőssége az utas balesetéből származó kárért. Németországban most élénken tárgyalják a „Reichsgesetz über den Verkehr mit Kraftfahrzeugen“ (1909. május 3.) azt a hiányát, hogy az csak az utcán közlekedő közönségnek a gépkocsiüzem által okozott kárára gondol és nem védi meg a kocsiban utazó közönséget balesetekből folyó károsodás ellen. A törvényt meghozatalakor az az akkor helytállott szempont vezette, hogy a gépkocsinál nem áll fenn az, ami a vasutnál, hogy t. i. az a forgalom számára nélkülözhetetlen közlekedő eszköz és hogy nagyszámu személy egyidejű szállítására szolgál. Azóta azonban a helyzet gyökeresen megváltozott és az autobuszközlekedésre mindkét kritérium ugyanugy talál, mint a vasuti közlekedésre. Az osztrák 1908. augusztus 9-iki törvény mindazokat fokozott védelemben részesíti, akik gépjárművet ellenérték mellett vesznek igénybe, tehát pl. az autotaxi utasát is. A mi bírói gyakorlatunk eddig nem foglalt állást e kérdésben: a felmerült esetek mindig csak a kocsival harmadik kívülálló személyeknek okozott kár keretében mozogtak. Így a Magánjogi Döntvénytár XII. k. 42., 88., XVI. k. 22., 153. lapjain említett esetek. Az autobuszüzemnek hazánkban beállt elterjedése azonban alkalmat és okot adhatna arra, hogy a gépkocsitulajdonos felelőssége, éppugy mint most már a fogadósé, külön törvénnyel megfelelően szabályoztassék és ennek keretében az autobusz utasának is megadassék a kellő védelem: *M. A.*

Bontó- és válóper a cseh-szlovák köztársaságban.

A cseh-szlovák köztársaság (C.S.R.) megalakulásakor az állam területén kétféle házassági jog volt érvényben, és pedig az egykori osztrák területeken a meglehetősen szövevényes és konzervatív jellegű osztrák házassági jog, míg a Magyarország területéről lekanyarított, részeken az 1894. évi magyar házassági törvény. Ezek a házassági törvények egy rövid ideig meg is tartották partikuláris érvényességüket (miként az Ausztriához csatolt Burgenlandban a mi házassági törvényünk ma is fennáll), azonban a cseh-szlovák köztársaság kormánya már igen rövid idő múlva gondoskodott arról, hogy a házassági jog az egész állam területére egyöntetűen szabályoztassék.

Ez a házassági jog az 1919. évi május 27-én kelt tör-

vénnyel (törvénytár 320-ik számában közzétéve) van szabályozva, amely a régi osztrák házassági törvénytől teljesen különbözik és inkább simul a modern élet igényeit teljesebben kielégítő magyar házassági törvényhez.

A törvény számos és általános intézkedései közül ezuttal a házasság megszűnésének bontó vagy válóper útján történő elintézésével kívánok foglalkozni. Miként mi beszélünk váló- és hontóperről, ugyanezen módon a cseh-szlovák törvény is válóperekről és hontóperekről beszél. Minthogy azonban a törvény leküzdhetetlen ellenszenv alapján közös kérelemre perenkívüli eljárásban a házasfelek elválasztását lehetővé teszi: e megkülönböztetésnek ott fokozott jelentősége van.

Az 1921. évi április 1-i törvény kimondja az összes házasságok felbonthatóságát, tehát a katolikus házasságok felbonthatóságát is, ami nekünk magyar jogászoknak nem új, de vivmány a cseh-szlovák köztársaság ausztriai terület-részén lakó katolikusok részére, akiknek eddig ez lehetetlen volt.

A házasság felbontását keresettel lehet kérelmezni:

1. ha a másik házastárs házasságtörést követett el (tehát maga a vétkes fél a magyar joghoz hasonlóan nem kérheti a házasság felbontását);

2. ha a másik fél *jogerősen* legalább 3 évi börtönbüntetésre ítéltetett, — vagy ha ámbár rövidebb börtönbüntetésre ítéltetett el *jogerősen*, de oly cselekmény miatt, amely aljas jellemre utaló indokokból avagy körülmények között követeltetett el;

3. szándékos elhagyás esetén, amennyiben bírói felhívásra 6 hónapon belül vissza nem tér (ez nem fedi teljesen a mi H. T.-ünk 77. §-át, mert az idézéstől számított 6 hónapon belül a vétkes fél visszatérhet, amennyiben pedig tartózkodási helye ismeretlen, a megidézés hirdetményileg történik, de a határidő megmarad 6 hónapnak);

4. ha a vétkes fél házastársának életére vagy egészségére tör;

5. ismételt bántalmazások, súlyos sértés okozása és megismételt becsületsértés esetén;

6. ha a másik fél kicsapongó életet él;

7. állandó vagy legalább 3 évig tartó elmebetegség esetén, továbbá a következő betegségek esetén: született vagy szerzett súlyos szellemi degeneráció, továbbá legalább 2 évig tartó súlyos hisztéria, az idegi mérgek (kokain, morfium, ópium stb.) szokásos élvezete és iszákosság esetén és végül legalább egy évig tartó epilepszia esetén, ha ez utóbbihoz évente 6 roham, vagy elmezavar járul;

8. ha a házaselet annyira feldulatott, hogy a felektől az együttelés nem követelhető, ez esetben is azonban a házasság felbontása nem mondható ki annak a félnek a kérelmére, aki a házaselet feldulásában tulnyomó részben vétkes, és végül:

9. legyözhetetlen ellenszenv esetén, amely esetben mindkét félnek a házasság felbontását kérni kell, előbb azonban a bíróságnak az ágytól és asztaltól való elválasztást kell kimondania (lásd fent).

Az 1921. évi áprilisi törvény a háromszori békéltető tárgyalást megszüntette, ugyszintén, mint idejét mult intézményt, a házasságvédő tisztségét is kiküszöbölte.

A régebbi házassági jogok alapján akár a jelenlegi C. S. R. területén működő bíróságok által, akár bármely más külföldi vagy jelenleg a cseh-szlovák köztársaságra nézve külföldivé lett bíróság által jogerősen kimondott ágytól és asztaltól elválasztás, bontó ítéletté alakítható át, azonban cseh-szlovák állampolgárookra nézve még az esetben is, ha az alapper külföldön folyt, csak cseh-szlovák bíróság ítéltet, különben a bontó per, illetve az ebben hozott ítélet a cseh-szlovák hatóságok által nem fogadtatik el.

Ezek a perek igen egyszerűek és már az első tárgyaláson jogerősen befejezhetők. A régi osztrák illetőségű cseh-szlovák állampolgárok, amennyiben nem laknak a köztársaság területén, a prágai törvényszék illetékessége alá tartoznak, a régi magyar állampolgárok pedig a pozsonyi törvényszék illetékessége alá.

Szlovákországban ez idő szerint még a magyar házassági bontási jog van alkalmazásban, mert a törvény 30. §-a értelmében annak csak 1—12 (házassági akadályok), 29. §-a (jogorvoslatok a közigazgatási eljárásban) és a magyar H. T. 25. §-át hatályon kívül helyező rendelkezése van érvényben. Szó van azonban arról, hogy a törvény egyéb rendelkezéseit is rövidesen kiterjesztik erre az országrészre is.

Dr. Sommer Alfréd
budapesti ügyvéd.

A heidelbergi 33. német jogászyülés (1924. szeptember 11—13.) magánjogi szakosztályának tárgyalásai. I. Minő irányelvek állítandók fel a lakbérleti jog jövendő alakulása tekintetében? Előadók: Prof. Dr. Ruth, Frankfurt és Hofrat Dr. Klang, Wien.

A kérdés magva az volt, hogyan kell áttérni a háborus lakbérleti jogról a béke korszakára. E részben nagy ellentét mutatkozik az osztrák és a német felfogás közt. Ruth két csekély kivétellel (rövid praeclusió határidők a bérlő befektetési követeléseivel szemben és visszatartási jogának korlá-